

co do jejího mravního vývoje, a to mladistvý věk D-ové; neboť služebnou, již není ještě osmnáct let a o níž nevyšlo na jevo, že dosáhla přes tento svůj mladistvý věk již tělesné, duševní a mravní dospělosti, jest pokládati za potřebnou dozoru i co do jejího mravního vývoje. Zaujal-li tudíž rozsudek skutečně stanovisko, že vstoupením mladistvé Vlasty D-ové, potřebné dozoru i nad mravním chováním, do služby a domácnosti stěžovatelovy byl zjednán mezi ní a stěžovatelem poměr, z něhož plynuly pro stěžovatele jako hlavu domácnosti podle všeobecných pravidel a názorů životních právo a povinnost dozírati na služebnou i co do jejího mravního vývoje, takže dívka byla stěžovateli svěřena k dozoru ve smyslu § 132 III. tr. zák., nelze mu důvodně vytýkati mylné právní posouzení věci.

Čís. 4062.

Statkem ve smyslu § 183 (181) tr. zák. (způsobilým předmětem zpronevěry) jsou i věci spotřebitelné a zastupitelné (i hotové peníze).

Ze způsobilých předmětů zpronevěry nelze vyloučiti ani věci, jichž vlastnictví je (vylučujíc ovšem vlastnictví pachatelovo) sporné nebo pochybné.

Pojem »svěření« nelze omeziti na detenci věci, již nabyto na základě smlouvy nebo smlouvě podobného právního poměru se závazkem věc svého času vrátiti.

Pojem svěření předpokládá, že byla někomu propůjčena skutečná disposiční moc nad věcí se závazkem neb alespoň v předpokladu, že s ní naloží podle projevené (nebo jinak mu známé) vůle oprávněného.

I v určitém »fondu« soustředěné hmotné prostředky, o nichž snad ani nelze zjistiti, ze kterých peněžitých pramenů pocházejí, mohou býti předmětem svěření i zpronevěry, pokud jen má dotýčný fond sloužiti ke krytí výloh určité fyzické nebo hromadné osoby.

Subjektivní stránka zpronevěry.

Promlčení zločinu zpronevěry neprospívá pachateli (§ 229 d) tr. zák.), který spáchal v promlčecí době znovu zločin zpronevěry, třebaže beztrestné pro účinnou lítost.

Důvody zprošťujícího rozsudku nemohou nabýti právní moci ani míti závaznost pro jiný soud při rozhodování o jiné trestní věci.

(Rozh. ze dne 5. února 1931, Zm I 706/30.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obzalovaného do rozsudku krajského soudu v České Lípě ze dne 15. května 1930, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem zpronevěry podle § 183 tr. zák., zrušil rozsudek v odsuzující části a vrátil věc soudu první stolice, by ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl. Zprošťující část rozsudku ponechal nedotčenu. V otázkách, o něž tu jde, uvedl v

d ů v o d e c h :

»Statkem« ve smyslu § 183 (181) tr. zák. (způsobilým předmětem zpronevěry) jsou i věci spotřebitelné a zastupitelné, i hotové peníze, ana není ani touto povahou statku vyloučena možnost povinnosti držitele statku, s hlediska pojmu svěřeni a i samotné zpronevěry rozhodné, nakládati se statkem určitým způsobem, s kterým by nebylo lze v soulad uvést i a pro který by bylo protiprávní svémoci smísení svěřených peněz s penězi vlastními, jímž by arcíť zaniklo vlastnictví dosavadního vlastníka, v němž by však — za onoho předpokladu — bylo shledati přivlastnění si po rozumu § 181 (183) tr. zák. Ze způsobilých předmětů zpronevěry nelze vyloučiti ani věci, jichž vlastnictví je (vylučujíc ovšem vlastnictví pachatelovo) sporné nebo pochybné; i takové věci jsou věcmi pro pachatele cizími, i u nich jest možný nesoulad (pro pojem svěřeni význačný) mezi skutečnou mocí a oprávněním pachatele, jenž má sice neomezenou možnost nakládati s věcí jakýmkoliv způsobem, avšak jest oprávněn jen k určitému způsobu nebo vyloučen z určitých způsobů nakládání s ní; i takové věci lze zadržeti, t. j. nevrátiti (nevydati) a přivlastniti si, t. j. nakládati s nimi způsobem, k němuž jest oprávněn jen vlastník (majitel). Pojem svěřeni nelze (třebaže zrušovací soud vyslovil tak v rozhodnutí sb. n. s. čís. 1296, přizpůsobuje rozsah výkladu potřebám tehdejšího případu — omeziti na detenci věci, již nabyto smlouvou nebo smlouvě podobným právním poměrem se závazkem věc svého času vrátiti. Jak vyslovil zrušovací soud v rozhodnutí čís. 3071 sb. n. s., předpokládá pojem svěřeni, že byla někomu propůjčena skutečná disposiční moc nad věcí se závazkem neb alespoň v předpokladu, že s ní naloží podle projevené (nebo jinak mu známé) vůle oprávněného. Spadají sem nejen případy, v nichž byla někomu na základě smlouvy mezi ním a oprávněným určitá věc svěřitelem ve skutečnou moc s určitým závazkem odevzdána, nýbrž i případy, v nichž přímého smluvního poměru mezi stranami nebylo a v nichž věc nebyla přímo svěřitelem jiné osobě odevzdána, dostala se však na základě určitého právního neb i jen skutečného poměru k ní do disposiční moci jiné osoby se závazkem, že osoba ta s ní naloží podle vůle oprávněného. Netřeba se šířiti o tom, že poměrem toho druhu jest i úřad anebo zaměstnání ve službách jednotlivce nebo hromadné osoby, a že při takovém poměru jest oprávněným fysická osoba nebo hromadná osoba, jejíž věci úředník (zaměstnanec) obstarává a již dotčená věc již patří nebo jí jest určena (má se dostati). Z toho vysvítá, že i v určitém »fondu« soustředěné hmotné prostředky, o nichž snad nelze ani zjistiti, ze kterých peněžitých pramenů pocházejí, mohou býti předmětem svěřeni i zpronevěry, pokud jen má dotyčný fond sloužiti ke krytí výloh určité fysické nebo hromadné osoby. Protiprávní svémocí trestnou podle § 181 (183) tr. zák. jest jakékoliv nakládání se svěřenou věcí, které se přičí převzatému (výslovně nebo mlčky) závazku. Svémoc je-zadržěním, omezuje-li se na pouhé neplnění závazku, vrátiti věc svěřiteli nebo vydati ji tomuto nebo jinému označenému příjemci, na pouhé ponechání si věci, ovšem spojené s vůlí, učiniti tento protiprávní stav trvalým; nebo jde ve svémoci

o přivlastnění si svěřené věci, neomezují-li se jen na chování se oné povahy, nýbrž je-li jí skutečně vykonáno právo k věci, jehož výkon přísluší jen vlastníku, a nebyl pachatelem přikázán (dovolen), tudíž nejen zcizení, včetně zastavení věci, nýbrž i spotřebení, zničení a pod. Proto není po subjektivní stránce třeba úmyslu způsobiti svěřiteli neb osobě jinak k věci oprávněné škodu na majetku nebo jinakou, nanejvýš trvalou škodu majetkovou, tím méně — jak stížnost neprávem za to má — zlý úmysl obohatiti se, zvětšiti majetek; stačí vědomí o hmotné protiprávnosti úkonu zadržovacího nebo přivlastňovacího, vědomí pachatele, že není k nakládání s věcí, o které jde, oprávněn, ano se přiči převzatému závazku a vůli osoby k věci oprávněné, po případě svěřitele. Povahy protiprávní svémoci a tím i zpronevěry pozbývá, jde-li o věci zastupitelné, přivlastnění si svěřené věci — při pouhém zadržení nepřichází tato možnost vůbec v úvahu —, byl-li pachatel již v době přivlastnění podle svých majetkových poměrů s to, by věc, kterou si přivlastnil, kdykoli nahradil a dostal svému závazku, ovšem jen, měl-li i úmysl tak učiniti.

Pokud jde o otázku promlčení, uplynulo arciž do dne 18. května 1929, kdy byl podle spisů ohledně souzeného činu předsevzat první soudní stíhací úkon (žádost vyšetřujícího soudce o zodpovědný výslech stěžovatele okresním soudem v Č.) více než pět let, lhůta, určená § 228 písm. b) tr. zák. pro promlčení zločinu zpronevěry, z níž jest stěžovatel viněn, ode dne 28. března 1924, kdy byl souzený čin podle rozsudečného výroku spáchán. Avšak jest podotknouti, že dne 28. března 1924 byla teprve — podle rozsudečného zjištění — vybrána u spořitelny částka, z jejíž zpronevěry jest stěžovatel viněn; zadržení částky té (jediná svémoc, o níž mluví rozhodovací důvody) nebylo skončeno (dokonáno) již vybíráním vkladu, nýbrž trvalo, přesněji bylo páčáno, dokud měl stěžovatel peníze v rukou, zamýšleje je nevrátiti fondu, do kterého patřily, a nevydati je k účelům, pro něž byly určeny, nýbrž ponechati si je trvale. Tato trestná činnost mohla přecházeti i v druhou § 183 tr. zák. zapovězenou činnost tím, že si stěžovatel peníze přivlastnil; leč kdy, jakým způsobem a kterého dne se tak stalo, není rozsudkem zjištěno, takže v pravdě nelze posouditi, zda uplynula do prvního úkonu soudního stíhání promlčecí lhůta 5 roků či ne, zda bylo promlčení včas přerušeno čili nic. S ohledem na vývody zmáteční stížnosti jest k otázce promlčení připomenouti ještě toto: Promlčení činu, pro který byl stěžovatel uznán vinným odsuzující částí napadeného rozsudku, bránila by podle § 229 písm. d) tr. zák. skutečnost zjištěná osvobozující částí téhož rozsudku, že se stěžovatel, zpronevěřiv v době od 26. března 1924 do 17. srpna 1926 53.000 Kč, z nichž do doby před 28. březnem 1924 spadá jen zpronevěra 8.000 Kč, dopustil v době promlčení zločinu. Nezáleželo by na tom, že byl stěžovatel z obžaloby pro tento zločin zpronevěry zproštěn; stalo se tak jen z důvodu účinné lítosti, pro kterou sice zpronevěra přestává býti trestnou, jež však nemění nic na skutečnosti s hlediska § 229 d) tr. zák. jedině rozhodné, že stěžovatelem byl v době promlčecí spáchán znovu zločin zpronevěry, a že se tudíž stěžovatel

v době promlčecí nepolepšil (viz rozhodnutí sb. n. s. čís. 652 a srovnej i rozhodnutí čís. 2286 téže sbírky). Zmateční stížnost napadá ovšem i tuto osvobozující část rozsudku, vytýkajíc mu formální vadnost pro neúplnost soudního výroku o skutečnostech. Leč s těmito námitkami netřeba se vůbec zabývat; vždyť bude třeba (viz níže uvedené úvahy) napadený rozsudek v odsuzující části (zpronevěra 3.500 Kč) zrušiti za účelem nového projednání a rozhodnutí věci, a jest samozřejmým důsledkem tohoto zrušení, že se bude museti nalézací soud v novém řízení zabývat znova a samostatně všemi pro tento výrok rozhodnými náležitostmi a skutečnostmi; k těmto náležitostem patří však i otázka, zda nastalo ohledně zpronevěry 3.500 Kč promlčení, a pro tento předpoklad jest zase otázkou předurčující, zda obžalovaný skutečně spáchal (i ve směru objektivním i ve směru subjektivním) zpronevěru 53.000 Kč, a jest tedy na snadě, že bude na nalézacím soudu, by zkoumal a řešil znovu i tuto otázku jakožto podstatnou součást výroku o vině ohledně zpronevěry 3.500 Kč, a to samostatně a nezávisle na úvahách obsažených v tomto směru ve zprošťující části napadeného rozsudku, neboť důvody zprošťujícího rozsudku nemohou nabyti právní moci ani míti závaznost pro jiný soud při rozhodování o jiné trestní věci. Bez opětného hlavního přelíčení v prvé stolici nelze se obejíti proto, že jest stížnosti, třebas i v shora naznačených směrech bylo ji pokládati za neprovedenou po zákonu; přiznati důvodnost, pokud — ovšem s nesprávného hlediska neúplnosti soudního výroku o rozhodných skutečnostech podle § 281 čís. 5 tr. ř. — vytýká, že se napadený rozsudek vůbec nezabývá otázkou, zda si byl stěžovatel vědom, že si 3500 Kč přivlastňuje (za sebou zadržuje) neprávem, a ponechal subjektivní stránku souzeného skutku naprosto nepovšimnutou. Skutečně není v rozsudku výroku, že si stěžovatel byl vědom hmotné protiprávnosti svého jednání co do 3.500 Kč, vědom toho, že není k nakládání s věcí, o kterou jde, oprávněn, ano se toto nakládání přiči převzatému závazku a vůli osoby k věci oprávněné, po případě svěřitele. Nedostatek kladného výroku o této podstatné subjektivní složce zločinu zpronevěry je tím závažnější, an není v rozsudku zjištěn ani rozsah práv a povinností stěžovatele, vztahujících se ke vkladním knížkám, o které jde, a k hotovostem vybraným ze vkladů, ani, zda byl a kým, po případě proč stěžovatel zmocněn k vybírání vkladů, ani které jest to jednání, v němž rozsudek shledává zadržetí (a přivlastnění) 3.500 Kč. Pro nedostatek zjištění onoho vědomí nedostává se ve skutkovém ději, který rozsudek popřadil pod pojem zločinu zpronevěry podle § 183 tr. zák., podstatné subjektivní složky. Odsuzující výrok je tudíž výronem po případě nesprávného použití zákona, i jest jej z důvodu § 281 čís. 9 písm. a) tr. ř. zrušiti, aniž třeba zabývat se i ostatními formálními výtkami stížnosti. Proto bylo zmateční stížnosti za předpokladů § 5 zákona čís. 3 ř. zák. z roku 1878 vyhověti ihned v zasedání neveřejném a uznati, jak se stalo. Připomíná se, že bude nalézacímu soudu — dospěje-li k závěru, že vkladní knížky nebyly stěžovateli v době souzeného skutku ještě svěřeny a že nebyl k vybrání vkladu

zmocněn — uvažovati o souzeném činu s podpůrných hledisek krádeže a podvodu.

Čís. 4063.

Ustanovení § 23 odst. (2) zák. čís. 9/1923 nevztahuje se na singulárního nástupce oprávněné osoby, který nabyl radiotelegrafního zařízení právním jednáním mezi živými.

Pro pojem »přechovávání« (§ 24 odst. (2) zák. čís. 9/1923 nezáleží na tom, zda zařízení patří tomu, kdo je u sebe má, ani na tom, že je má jen na zkoušku, zda ho skutečně používá, ani na podnětu a účelu přechovávání; povolení k přechovávání jest ryze osobní.

(Rozh. ze dne 6. února 1931, Zm I 481/30.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Chrudimi ze dne 12. dubna 1930, jímž byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. zproštěn z obžaloby pro přečin podle § 24 zákona čís. 9/1924 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a uznal obžalovaného vinným, že v lednu a v únoru 1930 ve V. přechovával přejímací radioaparát a antenu, tedy radiotelefonní zařízení, bez úředního povolení, čímž spáchal přečin podle § 24 zákona čís. 9/1924 sb. z. a n.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost státního zastupitelství napadá rozsudek důvody zmatečnosti podle § 281 čís. 5 a 9a) tr. ř. Namítá právem, že zákon byl porušen výrokem rozsudku, že čin, z něhož jest obžalovaný viněn, není přečinem podle § 24 odst. 1 zák. ze dne 20. prosince 1923, čís. 9 sb. z. a n. z roku 1924. Pokud jde především o antenu, nemají ustanovení § 23 zákona význam pro právní posouzení jednání obžalovaného. Ano poštovní a telegrafní ředitelství nepoužilo práva podle prvního odstavce § 23, měl ovšem předchůdce obžalovaného, hostinský Ch. podle druhého odstavce tohoto ustanovení právo, po dobu jednoho roku ode dne zániku koncese se svým radiotelefonním zařízením, tedy i s antenou, způsobem tam uvedeným nakládati, a nedopustil se dalším držetím tohoto radiotelefonního zařízení přečinu podle § 24 odst. 1. Z toho však neplyne, že obžalovaný směl antenu, již Ch. na hostinci zanechal, bez úředního povolení přechovávat. Obžalovaný se pro svou osobu nemůže dovolávat druhého odstavce § 23, poněvadž se toto ustanovení podle svého účelu nemůže vztahovati na singulárního nástupce, který nabyl radiotelefonního zařízení právním jednáním mezi živými. Nezáleží tudíž na tom, zda obžalovaný měl snad úmysl zažádati o úřední povolení k přechovávání anteny, a zda by byl tak mohl učiniti ještě před uplynutím jednoho roku po zániku koncese Ch-ovy, nýbrž záleží jen na tom, zda obžalovaný měl v době, kdy přechovával radiotelefonní zařízení, tedy i antenu, na kterou si připejpal radioaparát, již zvláštní úřední povolení k přechovávání tohoto zařízení, a tu předpokládá zřejmě rozsudek, že obžalovaný toto povolení neměl. Co se týče radiotelefonního aparátu,